

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Стела Митева-Динкова,

преподавател в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив,
в професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство,
научна специалност „Музикознание и музикално изкуство“

за

дисертационен труд на тема:

**„СРАВНЕНИЕ НА СТИЛОВЕТЕ НА ПЕЕНЕ НА КОНТРАТЕНОР
И НАНДАН ОТ ПЕКИНСКА ОПЕРА“**

с автор: **Ли Минхуей,**

докторант в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив,
факултет „Музикална педагогика“, катедра „Класическо и Поп и джаз изпълнителско
изкуство“, представен за присъждане на образователната и научна степен **„доктор“**
в професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство“, научна
специалност „Музикознание и музикално изкуство“,

с научен ръководител проф. д-р Тони Шекерджиева-Новак

С решение от заседание на катедра „Класическо и Поп и джаз изпълнителско изкуство“ към факултет „Музикална педагогика“ на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ - Пловдив състояло се на 07 юли 2022 г. и въз основа на заповед № РД 27-059 на Ректора на АМТИИ от 13 юли 2022 г. съм определена за член на научно жури по процедура за защита на дисертационен труд на тема „Сравнение на стиловете на пеене на контратенор и нандан от Пекинска опера“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“, научна специалност „Музикознание и музикално изкуство“. Автор на дисертационния труд е Ли Минхуей – докторант редовна форма, платено обучение към катедра „Класическо и Поп и джаз изпълнителско изкуство“ на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ - Пловдив.

Докторантът представя следните изискуеми материали: автобиография, дисертационен труд, автореферат, списък с публикации по темата и списък с приноси на дисертационния труд,

Академична справка за Ли Минхуей:

През 2012 г. Ли Минхуей започва своето професионално обучение в Консерватория Тиендзин, Китай с основна специалност „вокална музика и пеене”. Наред със стандартните музикално-теоретични дисциплини, тя изучава специфични предмети, като „имитация на народното творчество и пеене”. В периода 2016-2018 г. след получаване на образователна степен „бакалавър” в Китай, Ли Минхуей, водена от желанието си да задълбочи познанията си за оперното изкуство продължава да учи оперно пеене и музикален театър в Музикална консерватория „Джовани Батиста Перголези” в провинция Фермо, Италия. От 2018 г. е редовен докторант в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев” – Пловдив с научен ръководител проф. д-р Тони Шекерджиева-Новак.

По време на обучението си Ли Минхуей упражнява педагогическа дейност. През учебната 2020/2021 г. тя е хоноруван преподавател по класическо пеене на студенти в подготвителен курс в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев”. Успешно успява да се адаптира към мултикултурната среда на Европа, като преподавател по китайски и английски език в Китайско училище “Young’er” в Италия.

Професионалният път на Ли Минхуей се изгражда чрез участието ѝ в оперни постановки в Италия и България. Открояват се операта „Мадам Бътерфлай” от Джакомо Пучини (2017 г, Италия); операта „Ба-га-клан” от Жак Оффенбах (2020 г, Пловдив и София) и комичната „Рита” от Г. Доницети (2021 г. с пет спектакъла в Пловдив и един в София).

Многобройни и впечатляващи са завоюваните престижни награди: Първо място от Музикален конкурс „Златен глас” и от Осми национален академичен конкурс „Й. С. Бах и неговото съвремие” (2022 г.); Първи награди от Музикален конкурс ИМКА, от Международен вокален конкурс в Москва, от Първи конкурс за музика и изкуство, Лондон (2021 г.) и др.

Художественотворческата дейност на Ли Минхуей се допълва от участията ѝ в редица концерти в театрите „Орел” и „Конкордия”, църквата „Сан Филипо Нери” (Италия), но също в престижни музикални форуми, като 56-ти Международен фестивал на камерната музика и фестивалът „Made at the Academy” - Пловдив.

Всичко казано до тук представя Ли Минхуей, като изпълнител с богат опит и личност с широк творчески кръгзор, изключителна активност и многостранни интереси.

Публикации по темата на дисертационния труд:

Ли Минхуей е направила четири публикации по темата на дисертационния си труд, които считам за повече от достатъчни:

1. Минхуей Ли., 2020. Значение на певците кастрати за италианската опера. В: Годишник 2020 - АМТИИ "Проф. Асен Диамандиев" – Пловдив: 2020, с. 112 – 119.
2. Минхуей Ли., 2020. Изпълнителски стил нандан от пекинската опера – въз основа на творчеството на „четиримата велики“. В: Годишник 2020 на АМТИИ "Проф. Асен Диамандиев" – Пловдив: 2021, с. 194 – 203.
3. Минхуей Ли., 2021. Интерпретирането на барокова музика от контратенорите – върху примери на творби от Антонио Вивалди. В: Пролетни научни четения 2021 – АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ - Пловдив: 2021, с. 158 – 165.
4. Минхуей Ли., 2021. Новият възход на контратенорите в наши дни. В: Пролетни научни четения 2021 – АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“- Пловдив: 2021, с. 166 – 172.

Към списъка с публикации Ли Минхуей добавя превод и редакция на „Начален курс по солфеж на български език за китайски език“ (ISMN: 979-0-9021225-0-4). Това учебно пособие не е свързано с темата на дисертационния труд, но със сигурност е допълнителна дейност, която е ценна, значима и ще намери приложение в педагогическата практика.

Дисертационният труд „Сравнение на стиловете на пеене на контратенор и нандан от Пекинска опера“ е с общ обем 173 страници, от които 156 основен текст. Той е структуриран в: увод, пет глави (включващи няколко подглави), заключение, благодарности, библиография, две приложения с нотен материал и списък с публикации по темата на труда. Текстът е онагледен пестеливо, но уместно и смислово с нотни примери, графични изображения, таблица и снимков материал.

Темата на изследването е изключително дисертабилна и притежава неоспорим приносен характер. Тя се фокусира върху един от феномените в оперното изкуство на Европа и Азия, а именно изпълнението на женски роли от певци мъже. В нашето съвремие тази практика не е толкова популярна. Авторката методично и в дълбочина обхваща проблематиката с нейната историческа последователност и чрез сравнителен анализ и синтез достига до основната идея да се преодолее дефицита и да се подпомогне практически възвръщането на този вид певци на сцената на съвременното оперно изкуство. Интердисциплинарния и мултикултурен аспект придават специфична и явна значимост на труда.

В **увода** Ли Минхуей изяснява определящите фактори за избор на темата и целта на изследването: „*систематично сравнение на контратенора и нандан от Пекинската опера*”, като по-широка рамка посочва насърчаването на „*академичния обмен между европейската и пекинската опера*”. (с.7). Анализирайки състоянието на проблема, авторката достига до извода, че контратенорът и нандан „*имат незаличим принос за напредъка на съответните певчески видове и все още играят много важна роля и до днес*” (с.10), както и, че „*между тях има голяма доза академично припокриване, което изисква само още малко количество знания за допълване.*” (с.11) Основните методи на изследване са проучване на писмени източници, наблюдение и сравнителен анализ. Очакваните резултати се изразяват в постигането на форма на културен обмен, която да стимулира отварянето на световните културни пазари, което от своя страна да доведе до икономически принос.

Първа глава със заглавие „*Певецът кастрат – предшественик на контратенора*” (с.14-28) обяснява религиозните, културни и икономически причини за въвеждане практиката мъжете да са единствените възможни музиканти и изпълнители в църковните хорове. От началото на IV-ти век до края на XVI век певците кастрати не са официално признати от църквата. Техният статут коренно се променя през епохата на Ренесанса и те стават изключително почитани и добре заплатени при изпълненията си в оперите на Монтеверди, Хендел, А. Скарлати и др. Ли Минхуей представя ценна информация за гласовите особености, качества и постижения, на певците-кастрати: Сенесино, Фаринели, Морески и др, които допринасят за разцвета на италианската опера, като установяват нова техника на дишане (смесване на фалцет и естествен тембър) и музикалната форма ария *Da capo*.

Втора глава (с.29-55) разглежда политическите и културни причини за появата на „*Контратенорът*”. Този вид певци отстъпват на кастратите от XVII до средата на XIX век, но са изключително търсени през XX век поради няколко причини: 1) възраждане на интереса към музиката на Ренесанса и барока 2) създаване на произведения за този вид гласове от видни композитори като Бритън, Едгар, Рейман и др. 3) изключителните им вокални заложи, като широк диапазон, отлична техника и богат тембър. Авторката отделя специално внимание на особеностите при интерпретиране на музика от епохата на барока (арии от Антонио Вивалди) от прочутия съвременен контратенор А. Манцоти, като описва основните параметри на изпълнението: предаване на афекта, контрол върху вибраторното, интерпретиране на бързите звукореди и др. Така тя достига до същината на изследването, в което разкрива

особеното и характеристикното в стила на пеене на контратенорите. Приноси елементи в тази глава са определянето по пунктове на важността на контратенорите в днешно време и разглеждането на контратеноровото пеене в Китай (което се установява едва в началото на ХХІ век).

„Актьорът нандан в Пекинската опера” е несъмнено тематика, която вероятно за първи път се дискутира в дисертационен труд у нас. **Третата глава** (с.56-88) обяснява как се заражда и променя Пекинската опера съобразно политическите, културни и икономически условия в Република Китай. В дълбочина и с изключителна прецизност са представени изпълнителския стил, творческа биография и приноса на „четиримата велики нандан” - Мей Ланфанг, Чън Йенциу, Сюн Хуейшън и Шан Сяююн. След анализ на съвременното развитие на певците нандан и нуждата от тях се достига до извода, че *„нандан и контратенорите имат какво да научат един от друг, да си взаимодействат и дори да бъдат едно цяло”*. (с.88)

Този извод „отваря врата” и обосновава следващата **четвърта глава** *„Предпоставки за обмяна на идеи между контратенорите и нандан”* (с.89-109). В нея е установен сходния исторически контекст между двата типа гласове, както и близостта на постановката и гласовите регистри от физиологична гледна точка (онагледен прекрасно в таблица на с.92). Широкообхватно е разгледана методиката на различните видове дишане, както и връзката между спецификата на езика/текста и вокалното майсторство. Чрез приведени ритмични сходства, еднаквост на музикалната структура и анализ на европейската и китайска музикална индустрия се доказва, че обменът между певците нандан и контратенорите има научни и практико-приложни основания.

Петта глава (с.110-154) подробно представя *„Различията между контратенорите и китайските изпълнители нандан и”* предлага научно обосновани *„начини за тяхното преодоляване”*. Това е своеобразна куминация на труда, която се обуславя от изследваните професионално: дикция, дишане, резонанс, тембър и артикулация при Пекинската и европейска опери (респективно нандан и контратенори). Особен интерес представлява подглавата „Разлики в сценичната изява”, в която се описват четирите основни действия на нандан. Сред тях се открояват със специфичност и уникалност „изразяването” и „сценичната игра”, които са строго регламентирани и предварително отработени. Най-ценна е последната подглава за взаимния обмен и синтез при подготовка и музикално изпълнение между двата типа

гласове, която оценявам като особен принос на изследването, защото реализира практически поставената цел на дисертационния труд.

Заключението обобщава постигнатото и подчертава най-същественото *„обоснована преподавателска методика за преодоляване на различията между певческото изкуство, сценичната изява, езика и културния код на двата жанра”*. (с.155) В по-широк аспект изследването осъществява мост между две вокални изкуства, културни традиции, различни свята и проправя нови пътища в сферата на изкуството.

Авторефератът отговаря на дисертацията и предава коректно характера на научния текст на докторската работа.

Ли Минхей извежда пет приноса на дисертационния труд, от които откроявам следните:

№1. Първо цялостно и систематизирано представяне на сравнение на стиловете на пеене на контратенор и нандан от пекинска опера, което обобщава приликите и разликите в историческия произход, класификацията на ролите, вокалните техники, езиковите особености, музикалните характеристики и сценичното присъствие на изпълнителите нандан в Пекинската опера и контратенорите в европейската опера.

№2. За първи път, поради разликите в стиловете на пеене на контратенор и Нандан, се предлага научно обоснована преподавателска методика за преодоляване на различията между певческото изкуство, сценичната изява, езика и културния код на двата жанра.

№4. За първи път се създава таблица касаеща разликите между контратенора и Нандан. С помощта на авторитетния медик професор Хан Ли-йен съпоставих и анализирах видео данните от вътрешния изглед на ларинкса при 27 баса, 35 баритона, 40 тенора, 30 контратенора и 28 изпълнители нандан.

Като отчитам приносните научни и научно-приложни качества на дисертационния труд *„Сравнение на стиловете на пеене на контратенор и нандан от Пекинска опера“* и отбелязвам старанието, личното отношение и активността на автора, както и великолепната работа на научния ръководител проф. д-р Тони Шекерджиева-Новак, убедено давам своята **положителна** оценка и предлагам на уважаемото научното жури да присъди образователната и научна степен *„доктор”* по професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство, научна специалност *„Музикознание и музикално изкуство”* на Ли Минхуей, според изискванията на ЗРАС РБ и съответния правилник на АМТИИ *„Проф. Асен Диамандиев”*.

30.07.2022 г.

Изготвил рецензията:.....

Пловдив

/проф. д-р Стела Митева-Динкова/